

EL LLENGUATGE

Anar a manlleu

Diu que *Val més anar a igualada que no a Manlleu*, proverbí que potser hauríem d'escriure *Val més anar a igualada que no a manlleu*. Efectivament: es tracta d'un joc de paraules entre el nom de les dues conegudes viles i les expressions *anar a igualada*, a la qual s'atribueix, per al cas, el significat «igualar ingressos i despeses», i *anar a manlleu*, que vol dir «manllevar». El proverbí se'l podria fer seu el poeta Pere Quart, que en un dels seus poemes declara explícitament: *No estalvio ni faig deutes*. Qui va a igualada i no a manlleu és que no estalvia ni fa deutes.

Es curiós de constatar que, disposant com disposem, en català, de la parella de verbs de significat oposat o més aviat diríem recíproc *prestar* i *manllevar*, amb una significació tan clara i precisa cada un d'ells, n'hem anat abandonant l'ús i els hem anat substituint per d'altres formes d'expressió. En lloc de *prestar* és molt més freqüent avui de fer servir el verb, de sentit molt més general, *deixar*, i segurament no són pocs aquells a qui el verb *prestar* els sona —sense fonament, és clar— com un castellanisme. Ningú, en canvi, no rebutjaria *prèstec*, forma usada normalment en el llenguatge administratiu —especialment de les caixes d'estalvis— i ben divulgada per tots els diccionaris de barbarismes com a substitució de «prèstam», aquesta sí, castellanisme evident. Pel que fa a *manllevar* i al seu derivat postverbal, el substantiu *manlleu*, són encara formes ben vives i usuals en extenses zones del llenguatge popular, però cal convenir que el seu ús ha experimentat un notable retrocés. A la ciutat de Barcelona, per exemple, són pràcticament desconegudes, fent abstracció,

és clar, de les persones amb un bon bagatge idiomàtic i d'aquelles altres que les coneixen gràcies als seus orígens o a les seves arrels rurals o comarcals. És difícil de saber o establir la causa d'aquest retrocés. Potser hi ha influït el fet que el castellà no sembla posseir cap forma equivalent: tots els diccionaris bilingües proposen com a equivalència de *manllevar* la locució «pedir prestado». El cas és que en català, malgrat disposar d'aquest verb tan útil i d'ús tan còmode, en prescindim més del compte per recórrer a circumlocucions com «demandar que ens deixin». Cal conèixer bé, doncs, un verb com *manllevar* i no sembla deserraonat d'intentar, amb mesura i bon seny, de revifar-ne l'ús.

Albert Jané